

Od Maribora do Sankt Peterburga in nazaj: Bila sem baletni manijak

SPREMLJAJ ČLANEK

Petra Zemljč

SPREMLJAJ AVTORICO

 PONEDELJEK, 18.12.2017, 5:30 - Čas zadnje posodobitve: pred 17 urami

 0:30

 ODPRI GALERIJO

 IGOR NAPAST "Ko sem kot deklica videla baletno predstavo v šoli, sem enostavno rekla: to je to."

Ljiljana Keča, letošnja prejemnica najvišje stanovske nagrade, legenda mariborskega Baleta, se je v zgodovino slovenskega baleta zapisala z velikimi črkami kot ena najvidnejših umetnic.

Ljiljana Keča je letošnja prejemnica nagrade Lydie Wisiakove za življenjsko delo, ki jo podeljuje Društvo baletnih umetnikov Slovenije v sodelovanju z obema opernima in baletnima hišama pri nas. Ta legenda mariborskega Baleta je umetniško pot začela v SNG Maribor leta 1974, takoj po končani baletni šoli v Novem Sadu. Zaradi izjemne baletne tehnike je kaj kmalu postala tudi solistka. "Ja, bila sem nadarjena, v Mariboru pa je bil takrat majhen baletni ansambel, in kar takoj sem dobila male solistične vloge. Slovenija mi je takrat dala tudi štipendijo za nadarjene in odšla sem v Sankt Peterburg, po vrnitvi iz tedanje Sovjetske zveze pa sem tudi uradno postala solistka," pravi nekdanja prva dama baletnega odra v Mariboru.

📷 **OSEBNI ARHIV** Ljiljana Keča med nastopom. Arhivskih posnetkov iz tistega obdobja skorajda ni.

Tako lepo mi je bilo, a je tudi hitro minilo

Že od mladih nog je vedela, kaj bo. "Ko sem kot deklica videla baletno predstavo v šoli, sem enostavno rekla: to je to. To bom in nič drugega, sem si mislila. Povedala sem staršem, pa so rekli, da ne pride v poštev. A sreča mi je bila naklonjena. Selili smo se iz manjšega v večje stanovanje in za vogalom je bila baletna šola. Stara sem bila deset let in sem šla kar sama na sprejemni izpit. Veliko nas je bilo in od sto prijavljenih sem bila druga na spisku. Mogoče zato, ker sem slabo pela (smeh). Sprejemni so bili izredno zahtevni, vse preizkusijo. Doma so potem rekli, naj bo, ampak šola je prva, in če ne bo šlo, bo balet odpadel. Seveda sem morala biti odlična v osnovni šoli. Nato sem želela na baletno gimnazijo, komaj so jo ustanovili. Starši so spet rekli, da ne pride v poštev, da moram na klasično gimnazijo. Seveda sem morala tja. A sem zmogla. Nisem bila več odlična, ampak sem gimnazijo naredila in to je bilo pomembno. V baletni šoli so mi takoj zatem ponudili pogodbeno delo. Takrat se je v Novem Sadu mudil Iko Otrin in mi rekel: 'Videl sem te, ti lahko prideš v Maribor.' Niti avdicije mi ni bilo treba opraviti. Ko sem doma povedala, da grem v Slovenijo v službo, so se le spogledali in se smejali, najbrž so mislili, da se bom vrnila čez mesec ali dva. In še zdaj sem tu. Vztrajala sem in še vedno je tako."

O Edwardu Clugu

Vodja mariborskega baleta **Edward Clug** je zanjo veliko ime pri nas in v svetu. Pohvali se, da je bila sploh prva, ki mu je kot tedanja šefica ansambla dala možnost, da je ustvaril prvo koreografijo - Tango. "Tudi ko sta s Sergiom Mogo zapustila Maribor in odšla v Nemčijo, nisem popuščala. Poklicala sem ju in rekla: 'Vrnita se, drugače bo.' In sem ob klasičnih koreografijah uvedla še sodobne. Potem pa se je začelo ..."

Našla je Antona Bogova

Verjetno je to bila njena usoda, se strinja, a za kariero je izredno veliko naredila, trenirala je od jutra do večera. "Zato še danes vsakomur rečem, naj dela to, kar ima rad. Tako lepo mi je bilo, a je tudi hitro minilo. Zelo hitro gredo ta leta. Proti koncu kariere so mi ponudili mesto vodje baleta, in ker ni bilo fantov, plesalcev, sem jih šla iskat. Našla sem nekaj deklet in pripeljala tudi Antona Bogova. Sicer njega takrat ni bilo na avdiciji v Rusiji, da bi ga videla, bila pa je Galina Čajka, ki mi je rekla, da pozna mladega plesalca in da dobiva medalje, kjerkoli se pojavi. Pomislila sem: če res dobiva zlate medalje, pa ja ne more biti slab. Kar pustila sem

tam pogodbo zanj in seveda je prišel in je še danes tu. Takega plesalca ne najdeš več. Hoteli so ga v Ljubljani, hoteli so ga vsepovsod, pa sem ga prepričala, naj ostane. Uspelo mi ga je obdržati."

Kot se spominja, so v glavnem k nam od zmeraj prihajali Romuni in Rusi, daleč najboljši plesalci v Evropi. Pravi, da so njihove šole neverjetno zahtevne, treningi še bolj, gre zgolj za dril, dril in še enkrat dril. "V njihovih ansamblih bi lahko bila vsaj polovica solistov. Odlično tehniko imajo. In še dobro, da sem tako trmasta in sem takrat vztrajala, da jih dobimo. Želela sem iskati take plesalce. Poznala sem nekaj ljudi in jih prosila, naj razpišejo avdicije. Na ta način sem takrat prišla do njih, preko poznanstev. Danes je, domnevam, veliko lažje. Ker je internet, kjer pobrskaš, pogledaš, kje so avdicije, in preprosto greš tja."

S smučkami na Pohorje

Ljiljana Keča pri svojih triinšestdesetih letih še danes naredi vse možne špage. Kondicijo ohranja s hojo na Pohorje. Gor se odpravi tudi s turnimi smučkami ali s kolesom. "Tako sem nonstop v pravi formi. Rada sem zunaj, prej, ko sem se še aktivno ukvarjala z baletom, v naravo nisem veliko zahajala. Kdo pa bo izmučen po treningih in nastopih še hodil v hribe?! Zdaj imam čas za to. Prej pa sem bila baletni manijak. Vztrajala sem iz dneva v dan, dokler nisem uspela s čim. In še danes je tako."

Posnetkov ni več

A vrnimo se spet k njeni solistični karieri. Odplesala in poustvarila je vrsto vidnih vlog, med katerimi so Biserka v Ohridski legendi, Kača v Stvarjenju sveta, Kitri v Don Kihotu, Pepelka v Pepelki, Grofična v Flamski legendi, Julija v Romeu in Juliju, Marija v Bahčisarajski fontani, Vila slaščic v Hrestaču in Anitra v Peeru Gyntu. Svoj pečat je pustila tudi v opernih predstavah – kot solistka v Faustu, Carmen, Kačjem pastirju, Traviati, Kneginji Čardaša in drugih. "Skorajda vse sem odplesala, kar sem lahko, žal mi je, da danes nima skorajda nič posnetkov, ker jih televizija ni snemala. Ali pa zelo malo. Danes posnamejo vsako premiero in še dobro, da se kaj najde iz tistega obdobja. Zelo me je bilo strah, ko sem dobila nekaj posnetkov, spraševala sem se, kako bo to izgledalo sedaj; to je bilo pred najmanj štiridesetimi leti. Moram reči, da me ni čas povozil, sem kar zadovoljna (smeh). Zato sem toliko bolj vesela, da so se me spomnili s to nagrado, saj sem že tako dolgo v pokoju."

Potovala je po vseh republikah bivše Jugoslavije in še kje. Ponujali so ji službe in stanovanja, a je ostala. Nekoč je kar resno razmišljala, da bi odšla v Split, ker ima rada morje, ampak tisto leto, ko bi morala oditi, je zgorelo tamkajšnje gledališče in bilo nato zaradi obnove nekaj mesecev zaprto. "Ne vem, potem sem se dokončno odločila, da ostanem. Slovenija se mi je zdela tudi najbolj napredna in odprta za kulturo."

Ljiljane se mnogi spominjajo tudi po 32 fouettejih, ki jih je - za domače, mariborsko občinstvo - odplesala kot prva balerina mariborskega baleta. "Na špicah, ja ... Edina sem imela tako tehniko, pred mano jih je kolegica odplesala 16 in tudi to je bilo zelo pohvalno. Nisem niti vedela, da sem prva, in zato sem verjetno rada plesala Don Kihota. Žal nimam nobenega posnetega prizora, da bi ta nastop videla. Plesala sem s takim žarom in komaj sem čakala, da grem na oder."

Odgovorna do dela

Po končani aktivni plesni karieri in vodenju mariborskega Baleta se je predala poučevanju. Najprej je kot pedagoginja delala v SNG Maribor, Srednji baletni šoli Maribor, Plesnem studiu Ptuj in nato v baletnem oddelku Glasbene šole Murska Sobota, kjer poučuje še danes. "V Murski Soboti so me prosili za pomoč, da ne bi takrat zaprli oddelka. In sem šla. Začeli smo s tridesetimi otroki, zgolj pripravnicami, zdaj pa je že več skupin, okoli 600 otrok, kar je odlično za tako malo mesto. Zaradi različnih razlogov sem že lani hotela nehati, a ravnateljica z novo pedagoginjo ni bila zadovoljna. Tako je, ko prevzameš delo, odgovorno moraš nastopiti. Niti enkrat nisem manjkala v teh osemnajstih letih, niti enkrat nisem bila bolna, otroci pa me nenehno sprašujejo, ali sem sploh kdaj bila, ker so oni nonstop (smeh). Pravim jim: 'Morate se gibati.'"

Znanja razdaja tudi v Baletni akademiji Antona Bogova. "Imam dvajset odraslih. Lani smo ustvarile balet Sence in tudi nastopale, za letos pripravljamo še novo produkcijo. Lani sem prevzela še nekaj otrok in delamo na polno. Ko se pri baletu začne resno delo, marsikdo ne zdrži. Otroci so dolgo v šoli in se ne gibljejo več, pa sem jim verjetno zdi, da jih mučim, in jim je pretežko. Ampak nobene druge aktivnosti ne pomagajo v razvoju kot balet. Starši bi otroke morali vzpodbujati pri tem. Moji odrasli bolj razumejo, saj vidijo napredek. Lepše se držijo, dobivajo mišice in vztrajajo."